

СТРАДАНИЕТО НА СВЕТИ МЪЧЕНИК ТЕОДОР

През царуването на император Антонин, когато Пергия Памфилийска била управлявана от военачалника Теодот, за военна служба набирали красиви и силни телом юноши. Заедно с други младежи от добър род, повикали и споменавания тук прекрасен на вид, блажен Теодор, когото довели при военачалника Теодот. Военачалникът му сложил, както и на другите младежи, воински

знак. Но свети Теодор незадавно го свалил и казал:

– Аз съм белязан от утробата на майка си от моя Небесен Цар Господ Иисус Христос и не желая да бъда воин на друг цар!

Тогава военачалникът запитал светеца:

– На кой цар си воин ти?

– Аз съм воин на Този Цар, Който е сътворил небето и земята!

Военачалникът, като се досетил, че Теодор е християнин, запитал го:

– Няма ли да принесеш жертва на нашите богове?

– Аз никога не съм принасял и няма да принеса жертва на нечистите бесове! – отвърнал светецът.

Тогава военачалникът заповядал да го бият жестоко, след което пак го повикал на разпит и запитал:

– Размисли ли сега, ще ми бъдеш ли послушен и ще се поклониш ли на боговете?

– Ако би познал – отвърнал светецът – Бога, Който те е сътворил, и ти би поискал да Му се поклониш.

При това военачалникът заповядал да разпалят огън, да донесат огромен железен тиган, да разтопят много смола, сяра и восък, да

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

положат мъченика гол върху тигана и да го поливат с вряща смола. Докато се подготвяло това, Бог внезапно извършил дивно чудо: чул се оглушителен шум и станало земетресение на същото място, където били огънят и тиганът; след това земята там се разтворила и от земната пукнатина изтекла вода, която угасила огъня и изстудила тигана. А светият мъченик останал съвсем невредим и казал на военачалника:

– Ето, както виждаш, тази работа свърших не аз, а Христос, Моят Бог, на Когото служа. Ако искаш да разбереш силата на твоите богове, пригответи друг огън, отново разгореши тигана и заповядай в името на тези богове да положат отгоре му един от войниците ти, тогава ще видиш безсилието на боговете си и ще опознаеш могъществото на моя Бог.

Като чули това, воините, които били там, казали на управителя:

– Не, господарю, недей да правиш това с нас, направи го със служителите (жреците) на нашите богове. Тиганът ще послуша и жреца, както послуша Теодор, и също няма да го обгори.

Като заповядал незабавно да повикат жреца, военачалникът го запитал:

– Как е името ти?

– Диоскор – отвърнал жрецът.

После военачалникът го запитал:

– С какви вълшебни треви се мажат християните, когато отиват безстрашно в огъня и стоят там, без да изгарят, както например днес това направи Теодор?

– Християните не са магьосници – отвърнал Диоскор, – но Христовото име е толкова силно, че където се призовава с вяра, там всички вълшебни магии се разрушават и бесовете треперят.

– Нима – попитал военачалникът – Христос е по-силен от нашия Зевс*?

– Зевс и всички останали богове са безчувствени и глухи идоли – отвърнал Диоскор – и аз те умолявам да не ме принуждаваш да

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

лягам върху тигана, а щом искаш да провериш могъществото на Зевс, по-добре сложи в огъня самия него.

– Та кой може да направи това – продължавал военачалникът, – кой ще се осмели да сложи бога в огъня?

– Заповядай на мен – отвърнал Диоскор – и аз ще го направя. Ако Зевс ми окаже съпротива, тогава ще му повярвам, че е бог и може да се избави от огъня.

– Ти наистина вече не си жрец, щом произнасяш такива слова срещу боговете – отбелязал военачалникът.

– Аз – отвърнал Диоскор, – подобно на тебе, бях в нечестивата вяра като жрец, но сега, като гледам блажения Теодор непобедим от мъченията, които му налагаш, и го виждам необгорен от огъня, познах Христовата сила и разбрах безсилието на лъжливите богове, утвърдих се в Христовата вяра и вече искам да бъда като Теодор.

– Щом искаш така, Диоскоре – казал военачалникът, – качи се на тигана като Теодор.

Товага Диоскор припаднал пред Христовия мъченик и му казал:

– Рабе на Христа, истинския Бог, Теодоре, помоли се за мен.

И светецът се помолил за Диоскор. А когато Диоскор бил разсъблечен и положен на нажежения тиган, със силен глас извикал:

– Благодаря Ти, Господи Иисусе Христе, че Ти ме причисли към броя на Твоите раби. Приеми с мир душата ми.

С тези думи той предал духа си, като за толкова кратко време приел мъченически венец, подобно на разбойника, който на кръста получил рая.

След кончината на блажения Диоскор свети Теодор бил затворен в тъмницата. После отново го извели оттам за нови мъчения: завързали му краката, привързали го към диви коне, които повлекли мъченика по градските улици, като силно ги прищипорвали. Подгонените коне паднали на едно място край градските стени и се пребили, а мъченикът бил спасен от невидимата Божия сила и след като го развързали, за всеобщо учудване той бил цял и невредим.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

Двамина от воините, които привързвали светеца към конете, Сократ и Дионисий, разказали на всички своето чудно видение: докато пришпорвали конете, видели да слиза от небето към мъченика огнена колесница, която го взела и го поставила невредим на мястото на съдилището. Като разказвали на всички за това, воините викали:

– Велик е християнският Бог!

Военачалникът, като чул това, заповядал да затворят в тъмницата заедно със свети Теодор и тези воители и приготвил пещ за тяхното мъчение, като я подклаждал със силен огън в продължение на три дена. После хвърлил в пещта мъченика и двамата повярвали в Христа воители Сократ и Дионисий. Незабавно паднала божествена роса, която оросила мъчениците и охладила пламъците. Светиците стоели сред пещта като в някакво прохладно място и разговаряли. При това свети Теодор си припомнил своята блажена майка, пленена преди три години от другоплеменници и отведена заедно с други пленници в Етиопия*, и се помолил за нея на Бога, като казал:

– Господи Иисусе Христе, Боже, Който твориш чудеса! Покажи ми, по какъвто начин знаеш, чрез Божествената Си сила, моята майка, защото искам да я видя. За Тебе всичко е възможно. Покажи ми я, та и другите да познаят Твоего величие.

Когато светецът се молел с такива думи, пламъкът мъничко позагаснал и при това, по молитвите на мъченика, паднал дъжд и съвсем охладил нагорещената пещ, а светиците започнали да се готвят за сън, защото вече било нощ. Божий ангел застанал насън пред свети Теодор и му казал:

– Не скърби, Теодоре, за твоята майка – ти ще я видиш.

Като се събудил, светецът разказал съня си на своите другари; и още докато разказвал, сред пещта се изправила майка му на име Филипия, и като видяла своя обичан син, се зарадвала, с любов го разцелувала, него и воините, и им съобщила откъде и как е дошла

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

тук, водена от невидима ръка. В това време свети мъченик Теодор, вдигнал ръце към небето и въздал подобаващата се благодарност на Бога.

На сутринта военачалникът казал на своите приближени:

– Мисля, че от Теодор и хвърлените с него в пещта не е останала и костица.

Докато говорел това, един от стражите, които охранявали пещта, пристигнал с известието, че мъчениците, хвърлени в пещта, са живи и че още от вечерта е угаснал огънят, потушен от пролелия се дъжд; след това казал, че внезапно се е появила от плен майката на Теодор, седи в пещта като в дворец и разговаря за християнския Бог със своя син и войниците. Чувайки това, военачалникът изпаднал в страх и ужас, сам отишъл при пещта и като повикал блажената Филипия, я запитал:

– Ти ли си майката на Теодор?

– Да, аз съм – отвърнала тя.

Тогава военачалникът казал:

– Увещай сина си да се поклони на боговете, за да не погине и да те направи бездетна.

– Синът ми – отвърнала тя, – както бях известена за него от моя Господ още преди зачатие то му, ще бъде разпънат от тебе и ще принесе на Бога жертва хвала.

– Тъй като ти самата назначи за сина си кръстна смърт – казал военачалникът, – нека бъде така.

После военачалникът заповядал незабавно да разпънат Теодор, а да отсекаят главата с меч на света Филипия; а двамата войници, Сократ и Дионисий, да бъдат посечени с меч.

Така светите мъченици получили своите венци. Свети Теодор висял на кръста в продължение на три дни, а след това също заминал при Господа*. Тогава някои от благочестивите, като взели телата на светците, ги обвили със скъпи платна, помазали ги с аромати и с чест ги положили в приготвено специално за тях място, като

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

прославяли Отца и Сина и Светия Дух, Единия Бог в Троица, прославян навеки. Амин.

© Жития на светиите, преведени на български език от църковно-славянския текст на Чети-минеите ("Четъи-Минеи") на св. Димитрий Ростовски.